

Kapitola 1.

Nehmotný majetek: vymezení, způsoby nabytí, charakteristika movitých předmětů nehmotné povahy.

Obsah:

1.1 Vymezení nehmotného majetku

1.2 Způsoby nabytí nehmotných aktiv

1.3 Charakteristika jednotlivých movitých předmětů nehmotné povahy

1.1 Vymezení nehmotného majetku

Pojem nehmotného majetku (aktiv) není zcela jasně a jednoznačně vymezen. Ani odborná veřejnost nemá dostatečné právní vědomí, lze říci, že neexistuje dostatek odborných publikací. Celé to vyúsťuje v nejednoznačné názory na dělení či systematické uspořádání těchto aktiv.

Dle občanského zákoníku se věci dělí na nemovité a movité bez ohledu na jejich fyzickou podstatu. Nehmotný majetek je dle občanského zákoníku **věcí movitou nehmotnou**.

Mezinárodní oceňovací standardy definují nehmotné aktivum jako nepeněžní aktivum, které se projevuje svými ekonomickými vlastnostmi. Nemá fyzickou podstatu, ale svému vlastníkovvi poskytuje práva a/nebo ekonomické užítky.

Český zákon o oceňování majetku se poměrně stručně zabývá oceňováním majetkových práv vyplývajících z průmyslových práv a práv na označení a výrobně technických poznatků, některými majetkovými právy souvisejícími s právem autorským a práv pořizovatele databáze, tedy o žádné obecné definici nelze hovořit, ta je nahrazena výše uvedeným výčtem.

Z hlediska účetního v českém právním systému též neexistuje definice kvalitativních znaků pro určení nehmotných aktiv, ty jsou opět nahrazeny výčtem položek a lze říci, že pro vykázání v účetních výkazech tyto položky musí splnit takzvanou spolehlivost ocenění, která je dána tím, že daná položka je buď vytvořena podnikem za účelem obchodování s ní, či je nakoupena od externího tvůrce.

Významně jednoznačněji působí stanovení kvalitativních znaků pro určení nehmotného aktiva z hlediska mezinárodních účetních standardů, konkrétně jde o standard IAS 38 – Intangible Assets. Pro uznání a vykázání položky v nehmotných aktivech musí být splněna obecná kritéria (aktivum je výsledkem minulých událostí, podnik jej má pod svou kontrolou, je spolehlivě ocenitelné a v budoucnu je od něj očekáván prospěch – ekonomický užitek), dále pak platí, že musí být identifikovatelným peněžním aktivem bez fyzické podstaty. Identifikovatelnost je charakterizována tím, že je aktivum je oddělitelné, lze jej samostatně prodat, převést, poskytnout v rámci licence apod., či vzniká ze smluvních nebo jiných zákonných práv bez ohledu na oddělitelnost.

Dle definice Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví je vymezeno, že **duševním vlastnictvím** se rozumí:

- ✓ Práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům
- ✓ Práva k výkonům výkonných umělců
- ✓ Práva ke zvukovým záznamům a k rozhlasovému vysílání
- ✓ Práva k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti
- ✓ Práva k vědeckým objevům
- ✓ Práva k průmyslovým vzorům a modelům
- ✓ Práva k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, k obchodním jménům a názvům, na ochranu proti nekalé soutěži
- ✓ Všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké

Typickým znakem duševního vlastnictví je schopnost stát se předmětem společenských vztahů (zejm. občanskoprávních). Tato práva se člení na:

- Práva autorská
- Práva průmyslová

1.1.1 Účetní pojetí nehmotného majetku

V českých podmínkách je nehmotný majetek rozpracován v související účetní legislativě. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, řeší s ohledem na nehmotný majetek jeho účetní ocenění dle způsobů nabytí dané položky. Prováděcí vyhlášky¹ k zákonu o účetnictví potom řeší, jak jsou nehmotná aktiva vykázána, též v jakém rozsahu dle velikosti účetní jednotky. Součástí příloh k prováděcím vyhláškám je směrná účtová osnova, která určuje, v jaké účtové třídě, účtové skupině a případně na jakém syntetickém účtu bude probíhat účetní evidence dané položky. Další součástí příloh prováděcích vyhlášek je vzor rozvahy, která určuje přesnou formální pozici k vykázání nehmotného aktiva.

Posledním přímým legislativním zdrojem jsou České účetní standardy. Tyto nejsou zveřejněny ve Sbírce zákonů ČR, nicméně vydává je Ministerstvo financí ČR a tím je dovršena poměrně silná regulace ze strany státu. Nehmotný majetek je konkrétně řešen v Českém účetním standardu 013-Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek. Jak i z názvu standardu vyplývá, nehmotná aktiva musí představovat dlouhodobý majetek, tzn., že jsou to položky využitelné nebo uchovatelné pro činnost podniku po dobu delší než jeden rok. Dalším kritériem pro uznání a následné vykázání dané nehmotné položky je výše ocenění určená účetní jednotkou. V případě, že tento jakýsi „limit významu“ položky pro daný subjekt není navršen, nehmotná položka se již při pořízení dostává do nákladů a snižuje účetní výsledek hospodaření v roce, kdy byla pořízena.

Nehmotná aktiva z účetního pohledu jsou členěna následovně:

- **Nehmotné výsledky vývoje a software** – jsou takové výsledky a software, které jsou buď vytvořeny vlastní činností k obchodování s nimi, anebo byly nabyty od jiných osob.
- **Ocenitelná práva** – zejména předměty průmyslového a obdobného vlastnictví, výsledky duševní tvůrčí činnosti a práva podle zvláštních právních předpisů. Jsou dále vázána na průmyslové a obdobné vlastnictví (patenty, průmyslové vzory, licence).
- **Goodwill** – kladný nebo záporný rozdíl mezi oceněním obchodního závodu nabytého převodem nebo přechodem za úplat, vkladem nebo oceněním majetku a závazků v rámci přeměn obchodní korporace a souhrnem jeho individuálně přeceněných složek majetku sníženým o převzaté dluhy.
- **Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek** – např. **povolenky na emise** (týká se skleníkových plynů, emise způsobené letectvím, jednotky snížení emisí a jednotky přiděleného množství – bez ohledu na výši ocenění) a **preferenční limity** (individuální produkční kvóty, individuální limit prémiových práv bez ohledu na výši ocenění).

Z účetního pohledu, dlouhodobým nehmotným majetkem **nejsou** zejména:

- Znalecké posudky
- Průzkumy trhu
- Plány rozvoje
- Návrhy propagačních a reklamních akcí
- Certifikace systému jakosti

---

¹ V ČR jsme se řídili až do konce roku 2024 šesti prováděcími vyhláškami dle sektoru, v jakém daná účetní jednotka působí – podnikatelé, banky, komerční pojišťovny, zdravotní pojišťovny, nestátní neziskové organizace a veřejný sektor. Učební text se vztahuje pouze na podnikatele.

Oceňování obchodních závodů

12. Oceňování movitých věcí nehmotných

- Software pro řízení technologií
- Technické audity
- Energetické audity
- Lesní hospodářské plány
- Plány povodí apod.

1.1.2 Vymezení nehmotného majetku dle oceňovacích standardů

Nehmotnými aktivy se zabývá mezinárodní oceňovací standard IVS 210 Intangible Assets. V něm se uvádí, že konkrétní nehmotná aktiva jsou definována a popisována pomocí charakteristik, jako jsou například jejich vlastnictví, funkce, tržní pozice a pověst. Těmito charakteristikami se nehmotná aktiva vzájemně odlišují.

IVS 210 člení nehmotná aktiva do následujících kategorií:

- **Marketingová** – marketingová nehmotná aktiva se používají zejména v marketingu nebo při propagaci výrobků nebo služeb. Příklady: ochranné známky, obchodní jména, jedinečné obchodní vzory, internetová doménová jména.
- **Zákaznická** – zákaznická nehmotná aktiva zahrnují seznamy zákazníků, nevyřízené objednávky, smlouvy se zákazníky, smluvní a mimosmluvní vztahy se zákazníky.
- **Umělecká** – umělecká nehmotná aktiva vznikají z práva na užítky z uměleckých děl, jako jsou divadelní hry, knihy, filmy a hudba, a z mimosmluvní ochrany autorských práv.
- **Smluvní** – smluvní nehmotná aktiva představují hodnotu práv vyplývajících ze smluvních ujednání. Příklady: licenční smlouvy a smlouvy o odměnách za poskytnutí licence, smlouvy o poskytování služeb nebo o dodávkách, nájemní smlouvy, povolení, vysílací práva, servisní smlouvy, pracovní smlouvy a konkurenční dohody a práva k přírodním zdrojům.
- **Technologická** – technologická nehmotná aktiva vznikají ze smluvních nebo mimosmluvních práv na užití patentovaných technologií, nepatentovaných technologií, databází, vzorců, návrhů, softwaru, procesů nebo receptur.

Určitá nehmotná aktiva mohou představovat kombinaci výše uvedených kategorií.

1.2 Způsoby nabytí nehmotných aktiv

Nabýt práva k duševní tvořivé činnosti lze:

- ✓ **Úplatným nabytím (koupí).** Subjekt pořídil tato práva odkupem od jiného subjektu, který je vytvořil. Oceněním je tzv. pořizovací cena (cena daná tvůrcem včetně nákladů s pořízením souvisejích, např. instalace software, konzultační hodiny apod.)
- ✓ **Vytvořením vlastní činností.** Subjekt pořídil tato práva vlastní tvůrčí činností. Z účetního pohledu, oceněním jsou tzv. vlastní náklady (přímé, část nepřímých). V případě, že nelze vlastní náklady zjistit, použije se tzv. reprodukční pořizovací cena (odrážející cenu obvyklou, běžnou v době, kdy se o položce účtuje). Uplatňuje se pravidlo „nižší z cen“.
- ✓ **Bezúplatným nabytím.** Může jít o nehmotný majetek získaný jinak než za úplatu, tj. přijatý jako dar, nepeněžitý vklad do základního kapitálu, převzatý, pořízený na dotaci, nalezený jako inventarizační přebytek, převedený z osobního majetku do obchodního majetku. Účetně se oceňuje reprodukční pořizovací cenou.

1.3 Charakteristika jednotlivých movitých předmětů nehmotné povahy

1.3.1 Vynálezy

Zákon č. 527 ze dne 27. listopadu 1990 o vynálezech a zlepšovacích návrzích

Vynález je obecně definován jako **nové a tvůrčí řešení technického problému**. Může souviset s vytvořením zcela nového zařízení, výrobku, metody či postupu, nebo může představovat dílčí zdokonalení známého výrobku či postupu. Může jít o inovativní myšlenku nebo může být ve formě fungujícího modelu či prototypu.

Podmínky udělení právní ochrany – patentu

Patent je forma právní ochrany vynálezu splňujícího zákonná kritéria na tuto ochranu. Představuje výhradní právo přiznané státem vynálezu, který je nový, má tvůrčí úroveň a lze jej průmyslově využít. Svému majiteli poskytuje výhradní právo zabránit dalším osobám ve výrobě, využívání, nabízení k prodeji, prodeji nebo dovozu výrobku nebo postupu vycházejícího z patentovaného vynálezu bez předchozího svolení majitele patentu. Složitý výrobek může zahrnovat i více vynálezů chráněných několika patenty, které mohou vlastnit různí majitelé. Jediný patent může být udělen v případě, že přihláška obsahuje skupinu vynálezů. Přihlašovatel je povinen zpřístupnit obsah vynálezu veřejnosti tím, že v patentové přihlášce uvede podrobný, přesný a úplný popis vynálezu.

Orgány, které udělují právní ochranu (patent)

Patent uděluje národní patentový úřad určité země (v ČR je to Úřad průmyslového vlastnictví se sídlem v Praze) nebo regionální patentový úřad pro skupinu zemí (například Evropský patentový úřad se sídlem v Mnichově pro členské státy Evropské patentové organizace). Další možností je podání mezinárodní přihlášky dle Smlouvy o patentové spolupráci; podaná přihláška v jedné zemi plní funkci podání ve všech designovaných státech. Udělený patent (a v mnoha zemích i patentová přihláška) je zpřístupněn veřejnosti zveřejněním v úředním věstníku. V ČR je volně dostupná databáze na stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví (www.upv.cz) a na stránkách www.espacnet.com je volně dostupná databáze s desítkami miliónů technických řešení z 90 zemí.

Doba právní ochrany

Patent je platný pro omezené časové období, obecně **20 let** od data podání patentové přihlášky za předpokladu, že jsou včas hrazeny požadované udržovací poplatky. Patent představuje teritoriální právo, které je omezené zeměpisnou hranicí příslušné země nebo regionu. V ČR účinky patentu nastávají ode dne oznámení udělení patentu ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví.

Nepřímá ochrana

Podstata nepřímé ochrany spočívá v tom, že účinky patentové ochrany na výrobní postup se vztahují nejen na tento postup, ale zároveň na výrobky bezprostředně tímto postupem vyrobené.

Patentový nárok

Patentový nárok se skládá z jednoho nebo více nároků. Tyto nároky jsou základnou pro výklad rozsahu a obsahu ochrany plynoucí z konkrétního patentu a jsou významné pro oceňování vynálezů. Pro výklad patentového nároku se použije popis a výkresy vynálezu.

Oceňování obchodních závodů 12. Oceňování movitých věcí nehmotných

1.3.2 Užitné vzory

Zákon č. 478 ze dne 24. září 1992 o užitných vzorech

Užitným vzorem lze chránit technické řešení, které je nové, přesahuje rámec pouhé odborné dovednosti a je průmyslově využitelné.

Podmínky udělení právní ochrany

Užitné vzory se zapisují do rejstříku na základě tzv. registračního principu, kdy Úřad průmyslového vlastnictví zapíše užitný vzor do rejstříku, aniž by zkoumal, zda předmět přihlášky vyhovuje kritériím novosti a tvůrčí úrovně, tj. zda je způsobilý k ochraně.

Doba právní ochrany

Zapsaný užitný vzor platí **4 roky** ode dne podání přihlášky. Doba platnosti zápisu užitného vzoru prodlouží Úřad průmyslového vlastnictví na žádost majitele užitného vzoru až dvakrát, pokaždé o tři roky. Maximální doba platnosti zapsaného užitného vzoru je tedy 10 let.

Způsob registrace

O zápis užitného vzoru se žádá přihláškou podanou u Úřadu průmyslového vlastnictví. Přihláška musí obsahovat popis technického řešení, nejméně jeden nárok na ochranu a případně výkresy. Podáním přihlášky vzniká přihlašovatelovi právo přednosti (priorita) před každým, kdo podá shodnou přihlášku později. Přihláška projde pouze formálním průzkumem. Na rozdíl od patentu registrace probíhá velmi rychle (zpravidla do 2 až 3 měsíců od podání přihlášky) a správní poplatky za ochranu jsou nižší.

Rizika právní ochrany

Oceňovatel musí vzít v úvahu, že na rozdíl od patentu není prováděn úplný průzkum před zápisem užitného vzoru do rejstříku, a toto riziko do ocenění promítnout. Hrozí též riziko podání návrhu na výmaz užitného vzoru, pokud se prokáže, že se nejedná o nové řešení či pokud nebyla splněna podmínka přesahu nad pouhou odbornou dovedností.

1.3.3 Průmyslové vzory

Zákon č. 207/2000 ze dne 21. června 2000 o ochraně průmyslových vzorů

Průmyslový vzor obecně popisuje celkový vzhled a funkci výrobku či jeho části, z perspektivy zákona o duševním vlastnictví popisuje dekorativní nebo estetické vlastnosti výrobku. Obecně může být průmyslový vzor trojrozměrný jako tvar výrobku nebo dvourozměrný v podobě ozdob, vzorů, čar nebo barev, případně jejich kombinace.

Podmínky udělení právní ochrany

Příhlašku je oprávněn podat původce nebo jeho právní nástupce. V případě tzv. zaměstnaneckého průmyslového vzoru přechází právo na zadavatele. V přihlášce musí být uvedeno, kdo je původcem průmyslového vzoru, popřípadě musí přihláška obsahovat písemné prohlášení přihlašovatele, že se původce vzdal práva být v přihlášce. Přihláška musí obsahovat identifikační údaje o přihlašovatelem, projev vůle žádat o zápis průmyslového vzoru do rejstříku a vyobrazení průmyslového vzoru (fotografie nebo výkres). Přihláška může být podána jako jednoduchá nebo jako hromadná pro více průmyslových vzorů. Úřad zapsaný průmyslový vzor zveřejní a následně oznámí zapsání průmyslového vzoru ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví.

Doba právní ochrany

Ochrana zapsaného průmyslového vzoru trvá **5 let** od přiznaného data podání přihlášky průmyslového vzoru. Vlastník průmyslového vzoru může tuto dobu ochrany opakovaně obnovit, a to vždy o 5 let, až na celkovou dobu 25 let od data podání přihlášky průmyslového vzoru. Úřad však vlastníka k obnovení doby ochrany průmyslového vzoru nevyzývá.

Prvky ochrany

Průmyslový vzor je způsobilý ochrany, je-li **nový** a má-li **individuální povahu**. Průmyslový vzor se považuje za nový, nebyl-li přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný průmyslový vzor. Individuální povahou se rozumí odlišný celkový dojem, který průmyslový vzor vyvolává u informovaného uživatele v porovnání s celkovým dojmem průmyslového vzoru, který byl zpřístupněn veřejnosti přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti.

Unijní vzory

Při přihlašování průmyslových vzorů do zahraničí je důležitým pojmem tzv. „unijní priorita“. Tento institut umožňuje zachovat právo přednosti z první podané přihlášky i pro přihlášky se shodným předmětem podané v dalších státech. Podmínkou je, že přihláška průmyslového vzoru uplatňující unijní prioritu musí být podána do 6 měsíců od data podání přihlášky první (tzv. prioritní), která založila unijní prioritu. Možnosti přihlašovatele, který má sídlo v České republice, chránit průmyslový vzor v zahraničí, jsou:

1. Ochrana v jednotlivých státech světa tzv. národní cestou.
2. Ochrana v regionálních celcích (Benelux, Evropská unie).
3. Haagský systém mezinárodního zápisu průmyslových vzorů (pro EU je to tzv. Ženevský akt Haagské dohody).

1.3.4 Ochranné známky

Zákon č. 441 ze dne 3. prosince 2003 o ochranných známkách

Ochranná známka je označení, které má především rozlišovací funkci. Jejím účelem je odlišit na trhu výrobky nebo služby stejného druhu vyráběné nebo poskytované různými výrobci nebo poskytovateli služeb. Ochrannou známkou může být jakékoliv označení (slova, jména, kresby, písmena, číslice, tvary, kombinace těchto prvků), které lze graficky znázornit (napsat, nakreslit) a které je schopné rozlišit výrobky nebo služby, pro něž je chráněno, od shodných výrobků nebo služeb na trhu poskytovaných z jiných obchodních zdrojů. Ochranná známka může existovat výlučně ve spojení s konkrétními výrobky, které označuje, nebo s konkrétními službami, které jsou pod touto známkou poskytovány.

Podmínky udělení právní ochrany

Ochranou známku může přihlásit každá fyzická nebo právnická osoba způsobilá právním úkonům. Přihlášku ochranné známky podává přihlašovatel u Úřadu průmyslového vlastnictví, může ji podat přímo přihlašovatel nebo si může pro tento účel zvolit zástupce – advokáta (příp. člena České advokátní komory) nebo patentového zástupce (příp. člena Komory patentových zástupců ČR), který se však musí při podání přihlášky prokázat plnou mocí podepsanou přihlašovatelem. Podáním přihlášky získává přihlašovatel právo přednosti k přihlašovanému označení vůči ostatním soutěžitelům na trhu. Vlastnické právo k ochranné známce vzniká až zápisem do rejstříku ochranných známek, vedeného tímto úřadem. Vlastník ochranné známky má výlučné právo označovat své výrobky nebo služby ochrannou známkou nebo ji užívat ve spojení s těmito výrobky nebo službami. Bez souhlasu vlastníka nesmí nikdo užívat označení shodné nebo zaměnitelné s jeho ochrannou známkou pro shodné nebo podobné výrobky nebo služby. Ochrannou známkou může být:

- Slovní označení v běžném písmu (slova, jména, spojení slov a číslic apod.).
- Slovní označení ve zvláštním grafickém písmu.
- Obrazová označení (kresby).
- Kombinovaná označení slova a kresby (loga).
- Prostorová (trojrozměrná) označení tvořená tvary výrobků nebo jejich obalů (např. láhve).
- Kombinace tvaru výrobku nebo obalu se slovy nebo kresbou (např. láhev s etiketou).
- Barva sama o sobě nebo kombinace barev.

Kromě slovních označení v běžném písmu může být ochranná známka přihlášena podle volby přihlašovatele v černobílém nebo barevném provedení. U barevné ochranné známky se ochrana vztahuje i na užití barvy a jejich uspořádání.

Odmítnutí právní ochrany

Ze zápisu do rejstříku ochranných známek je vyloučeno:

- Označení, které nemůže být graficky znázorněno (např. zvukové znělky, speciální vůně, televizní či rozhlasový přenos).
- Označení, které nemá způsobilost rozlišit výrobky nebo služby.
- Označení, které je tvořeno výlučně ze značek nebo údajů sloužících v obchodě k určení druhu, jakosti, množství, účelu, hodnoty výrobků nebo služeb, z údajů o zeměpisném původu nebo o době výroby výrobku či poskytnutí služby.
- Označení, které výlučně sestává ze značek nebo označení obvyklých v běžném jazyce nebo užívaných v dobré víře a v obchodních zvyklostech.
- Označení tvořené výlučně tvarem výrobku, který vyplývá z jeho povahy, nebo je nezbytný pro dosažení technického výsledku anebo dává tomuto výrobku podstatnou užitnou hodnotu (tvar výrobku, který je obecně užíván nebo je podmíněn technickými vlastnostmi zboží).
- Označení, které odporuje veřejnému pořádku nebo dobrým mravům.

Oceňování obchodních závodů

12. Oceňování movitých věcí nehmotných

- Označení, které může klamat veřejnost zejména o povaze, jakosti nebo zeměpisném původu výrobků nebo služeb.
- Označení přihlašované pro vína či lihoviny, které obsahuje zeměpisný údaj, aniž by víno či lihovina měly takovýto zeměpisný původ.
- Označení, které obsahuje prvky požívající ochrany podle příslušného článku Pařížské úmluvy, k jehož zápisu nebyl dán souhlas příslušnými orgány.
- Označení obsahující jiné znaky, emblémy a erby než uvedené v příslušném článku Pařížské úmluvy, jestliže jejich užití je předmětem zvláštního veřejného zájmu, ledaže by příslušný orgán dal souhlas k jeho zápisu.
- Označení, které obsahuje znak vysoké symbolické hodnoty, zejména náboženské symboly.
- Označení, jehož užívání se přičí ustanovení jiného právního předpisu nebo je v rozporu se závazky vyplývajícími pro ČR z mezinárodních smluv.
- Označení, u něhož je zjevné, že přihláška ochranné známky nebyla podána v dobré víře.
- Označení, které je shodné se starší ochrannou známkou, která je přihlášena nebo zapsána pro jinou osobu a pro shodné výrobky nebo služby a dále označení obsahující prvky takové starší ochranné známky, které by mohly vést k záměně. Tuto skutečnost si může přihlašovatel ověřit ještě před podáním přihlášky ochranné známky provedením rešerše.
- Označení, které zasahuje do práv třetích osob, uplatněných řádně a včas podanými námitkami proti přihlášce ochranné známky.

Doba právní ochrany

Ochranná doba zapsané ochranné známky je **10 let** od data podání přihlášky u Úřadu průmyslového vlastnictví. Po uplynutí této doby je možné na žádost vlastníka ochranné známky obnovit vždy na dalších deset let. Žádost o obnovu zápisu ochranné známky se podává prostřednictvím příslušného formuláře nejdříve v posledním roce její ochranné doby, avšak před datem jejího uplynutí. Za zvášený poplatek je možné žádost o obnovu zápisu podat ještě do šesti měsíců po tomto datu. Není-li žádost o obnovu zápisu podána, ochranná známka zaniká.

Kolektivní ochranná známka, mezinárodní ochranná známka

Kolektivní ochranná známka je označení, které je způsobilé odlišit výrobky nebo služby členů či společníků právnické osoby nebo účastníků sdružení založené za účelem společného označování výrobků či služeb od výrobků či služeb jiných podnikatelů.

Ochranné známky zapsané, případně přihlášené v ČR je možné prostřednictvím Úřadu průmyslového vlastnictví přihlásit jako tzv. **mezinárodní ochranné známky** do některých dalších států na základě dvou mezinárodních smluv, v nichž je ČR smluvní stranou – Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek a Protokol k této dohodě.

Instituce poskytující právní ochranu, rejstřík ochranných známek

Na území ČR platí jednak ochranné známky zapsané do rejstříku ochranných známek po odpovídajícím řízení před českým Úřadem průmyslového vlastnictví a jednak další, rozsáhlá skupina ochranných známek, které jsou pro Českou republiku zapsány mezinárodně prostřednictvím Madridské dohody a Protokolu. Právní význam a účinky obou těchto zápisů jsou na území ČR shodné. Přístupem ČR do EU se na území ČR rozšířila veškerá práva z dříve označovaných tzv. komunitárních známek členů EU, tzn., že na území ČR platí i unijní ochranné známky, o nichž nyní rozhoduje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO). Informace o všech národních i unijních či mezinárodních ochranných známkách zapsaných pro území ČR lze nalézt na stránkách www.upv.cz.

1.3.5 Obchodní tajemství

Zákon č. 89/2012 ze dne 3. února občanský zákoník (§ 504)

Obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení. Aby se jednalo o obchodní tajemství, je vyžadováno splnění všech výše uvedených znaků

Pojmové znaky obchodního tajemství a jejich definice

- Skutečnosti konkurenčně významné.** Zdůrazňuje se aspekt zdokonalování a optimalizace výroby, podněcování její rozmanitosti a tlak na obchodní závody, aby vytvářely pokrokové metody výroby, zlepšovaly odbytové metody a překonávaly dosavadní úroveň výroby a nabídky zboží a služeb, rovněž i aspekt schopnosti zapojit se do soutěže – tj. úsilí směřující k momentálnímu hospodářskému úspěchu.
- Skutečnosti určitelné.** Za obchodní tajemství jsou považovány skutečnosti s určitým stupněm konkrétního vyjádření. Je ale třeba vyloučit takové, které jsou příliš obecné povahy.
- Skutečnosti ocenitelné.** Znak je naplněn tehdy, jestliže je vyobrazení těchto skutečností způsobilé jakkoli se dotknout hospodářských výsledků podnikatele provozujícího závod. Není podstatné, zda se v budoucnu porušení obchodního tajemství v hospodářském výsledku skutečně projeví či nikoliv.
- Skutečnosti v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné.** Neznamená podmínku novosti nebo nezřejmosti ani nejde o skutečnosti, které nejsou vůbec nebo všem konkurentům známy. Může jít o známost omezenému okruhu osob, avšak nesmí být obecně běžně přístupná. Je nejčastějším zdrojem sporů.
- Skutečnosti, které souvisejí s obchodním závodem.** Je vyžadována přímá souvislost s obchodním závodem. Existuje riziko sporné interpretace. Není zřejmé, co má být obsahem tohoto vztahu k závodem a podle jakých hledisek je možné tento vztah posuzovat.
- Vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.** Jedná se o projev vůle vlastníka a skutečný stav zajištění odpovídajícího stupně utajení. Není však jasné, o jaký stupeň utajení má jít a na kolik má být odpovídající opatření individuálně propojeno s konkrétně hodnoceným předmětem případného obchodního tajemství.

Právní ochrana

Obchodní tajemství (včetně know how) nejsou nikde veřejnoprávně registrována. Pro oceňovatele tím neexistuje žádný dokument od veřejnoprávní instituce, který by deklaroval existenci a přesný a jasný rozsah daného práva.

Rizika pro oceňovatele

- Určení existence obchodního tajemství / know how.
- Pokud existuje, dostatečně přesné určení jeho rozsahu (dle hodnověrných výčtů technické a technologické dokumentace, technických norem, reglementů, výzkumných zpráv; dále návody k výrobním operacím, dokumentované postupy odstranění výrobních poruch, stanovené metody zkoušení kvality výroby, dle osvědčení kvality typu ISO atd.)

Oceňování obchodních závodů

12. Oceňování movitých věcí nehmotných

Literatura:

- ČADA, K., 2014. *Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace*. Plzeň: Alevia. ISBN 978-80-905538-0-4.
- ČADA, K., 2007. *Oceňování nehmotného majetku*. 2. vyd. Praha: Institut oceňování majetku VŠE. ISBN: 978-80-245-1187-0.
- ČESKO, 1990. Zákon č. 527 ze dne 27. listopadu 1990 o vynálezech a zlepšovacích návrzích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 86, strana 1952, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-527>
- ČESKO, 1991. Zákon č. 563 ze dne 31. prosince 1991 o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 107, strana 2802, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>
- ČESKO, 1992. Zákon č. 478 ze dne 24. září 1992 o užitných vzorech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 96, strana 2762, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-478?text=478%2F1992>
- ČESKO, 1997. Zákon č. 151 ze dne 17. června 1997 o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 54, strana 2868, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-151>
- ČESKO, 2002. Vyhláška č. 500 ze dne 25. listopadu 2009, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 174, strana 9690, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-500>
- ČESKO, 2003. Zákon č. 441 ze dne 3. prosince 2003 o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 147, strana 7339, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-441?text=441%2F2003>
- ČESKO, 2013. Vyhláška č. 441 ze dne 17. listopadu 2013, k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhláška). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 173, strana 7422, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-441>
- IASB, 2022. IAS 38 Intangible Assets. In: *IFRS® Standards — Required 1 January 2022 (Blue Book)*. London: International Accounting Standards Board. ISBN 978-1-914113-29-1.
- IVSC, 2022. IVS 210 Intangible Assets. In: *International Valuation Standards*. London: International Valuation Standards Council. ISBN 978-0-9931513-4-7.
- MARŠÍK, M. et al., 2018. *Metody oceňování podniku: Proces ocenění, základní metody a postupy*. 4. vyd. Praha: Ekopress. ISBN 978-80-87865-38-5.
- MFČR, 2003. Český účetní standard 013 – Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2022-08-24]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetnictvi-podnikatelu-a-neziskoveho-sek/ceske-ucetni-standardy-pro-podnikatele-a/2018/ceske-ucetni-standardy-pro-ucetni-jednot-30742>
- ŠVAČINA, P., 2010. *Oceňování nehmotných aktiv*. Praha: Ekopress. ISBN 978-80-86929-62-0.

Kontrolní otázky:

1. Vymezte základní definiční podmínky pro uznání nehmotného aktiva dle IAS 38.
2. Klasifikujte nehmotné předměty spadající pod ochranu autorským a průmyslovým právem (tzv. duševní vlastnictví).
3. Objasněte rozdíly v pojmu „Goodwill“ z hlediska jeho zařazení do průmyslových práv a z hlediska jeho vykazování v účetních výkazech obchodního závodu.